

GIZARTEA

ELIXABETE GARMENDIA

Tankera europarra hartu zuten kaleek, jendea zesuma, ohizko bildulekurik, hau da, tabernarik gabe, egun osoa paseatzeko, ikusmiran egoteko, ertzean harrapatutakoarekin hitzaspertua egiteko... Baita «Ostiral Santu itxura» ere, lagun batek esaten zidan bezala: Urtarrilaren 27a zen, azkenaldiko modari jarraituz U-27 bezala pasako dena historiara.

Ohizko zifra-dantzaren arabera ez zen galtzailerik egon. Begi hotzez so eginez gero huelga, orokorra eta erabatekoa izen zen, gure inguru honetan behintzat. Lanuzteko deia egin eta jarraitu zutenen poza justifikatua dago beraz, eta ez nizkioke inori ozpindu nahi horrelako ekintza baten partaide izateak berekin dakartzan sentipenak: elkertasuna, duintasuna, askoren artean egindako indarrarena... Baina zifren eta itxuren azpian arakaturaz gero, huelgaren erabatekotasunari zuloak ageri zaizkio. Eta ez naiz ari, hain zuzen ere, pertsiana itxien atzean ihardun zuten bulego eta banketxetako langileez, edota noiznahi eta nonahi otzantasuna bertutetzat daukatenez. Opor egin genuenon konbentzimendu-graduaz ari naiz.

Lehenengo eta behin, horrelako huelga bat sindikatuei ematen zaien txeke zuria da, eta berorren errentagarriasuna ez da berehalakoa, ez neurtzen samurra ere. Hortik inguruan inoiz baino gehiago entzundako galdera eszeptikoa: zer lortuko dugu bada? Bitartekoa besterik ez dena, huelga, helburu eta helmuga bihurtzen baita honela, eta beraz kuestionagarria baldin bada bitarteko gisa, zer esanik ez helburu huts bezala, nahiz eta baten batzuk Gobernuari zaplaztada ematearekin konformatuko diren.

Sindikatuetikiko konfiantza zenbaterainokoa den jakin beharko litzateke, batez ere belaunaldi gazteenetan, langile gisa baino langabe bezala hobeto definitzen diren horietan. Formari dagokionez ere balegoke zer esanik. Ezin zalantzan

jarri zenbait tokitan piketeak mesedegarri eta ongiatorri izango direla, baina jendea lanetik burumakur eta gogoz kontra ateratzeak ez al du, nola esan, usain zaharkitua? Berdin sindikatuen diskurtso eta panfletok. Ez dut esaten coca-colaren iragarkiak egiten dituen publizitate-agentziaren eskutan jarri behar dutenik, baina komunikazioa arte eta teknika bilakatu den honetan, balegoke zer ikasirik mezuak jendearengana helarazteko. Gainera kontua ez baita buzodunarengana edota besteren kontura lan egiten duenarengana soilik iristea, hau da, ohizko klienteengana, gizatalderik zabalenera baizik, eta hori Eibarko langile grebalarien koplak, beren ederrean, arkeologiaren apaletara paseak diren garaietan. □

OBJEKZIOAREN ASTINDUA

Nik ez dakit nola lortu duten beste hauek, kontzientzi eragozle eta intsumisok, gizatalde hain zabaletara iristea. Kenketa eta zatiketari baino batuketa eta biderketari iaioago nonbait, azken hamarkadetakoa mugimendu zabal, batu eta aurrerakoiena daramate aurrera. Hauen mezua bai erne dela nonahi. Dagoeneko txistea ere egiterik ez dago: «Zer, semea soldaduska bidean honez gero?». «Ez, alaba da, baina mutikoa balitz ere, ez litzateke soldaduskara joango». Glup!

Kontzientzi eragozpen eta intsumisioaren fenomeno honek astindu bat eman digu «ilusio iraultzaileak» izan genituen belau-naldikooi. Aitarena edo anai nagusiarena eginez, nola ez ditugu ba babestuko eta epailearen aurrean beren alde deklaratu. Gero, adierazpen horrek konpromezu handiagoa dakarrenean, gauzak konplikatu egin daitezke. Hori aitortzen zidan lagun batek, buelta bat eta bi eman dizkiola buruari, hasitako bideari, datorrena datorrela, kontsentimendua eman aurretik.

Kontua da Hegoaldean dagoeneko gazteen erdiak baino gehiagok egiten diola uko soldaduskari. Horren atzetik Catalunya datorrenez, sentipen abertzaleei egozten hasiak dira Armada zerbitzearen ezetza. Bejondeiela, zerbaitek ez die koardratzen abertzaletasuna joera atzerakoienekin lotu nahi izaten dutenei.

Mugidari neurria hartzeko, datu esanguratsu bat: jadanik, Justiziaren aurretik pasa behar duten guztiak zorduntzat jo eta gartzeleratuko balituzte, zortzirehundik gora lirateke Hegoaldean, ETA rekin zerikusia izateagatik itzalean daudenak baino talde handiagoa noski.

Gauzak honela, Armadaren egungo modelo bera ere kolokan omen dago, behar adina «carne de cañón» izango ez delako hiru urteko epean. Badirudi beraz orain arte pilatu den indar guzti hori, gizartean sortu duen erantzun hori, ez direla alferrik galtzekoak. Soldaduskaren aurkako mugimendu honek beste pauso bat eman dezake agian: inguruan bildu duen gizataldea Defentsako gastuekiko objekzio fiskalaren bidean jartzea. Hori bai astindua. □

GURASO ZAHARREN SINDROMEA

«Azainak» kontatzea kirol unibertsal eta hilezkorra izanik, urte batzuk barru soldadu garaikoak ez baino soldaduskaren kontrako mugidakoak irentsi beharko dituzte haur eta gazte-txoek. «Azainak» kontatzea adinaren fruitu da, zahar daren ezaugarri, «zahar» hori litekeen erlatibotasun guztiaz hartuta. Erlatibotasun eta guzti, guraso berantiarren ugaltzea dela eta, hamar, hamabost, hogeitau urte barru, gero eta gehiago izango dira aitamak oso helduak izango dituzten seme-alabak. Guraso adinean aurreratuak, garaiz jubilatuak eta hutsaren hurrengo pentsioekin, ekonomiaren arduradunak iragartzen ari zaizkigunez. Horixe koadroa.

Orain arte problematikotzat jo izan bada guraso zaharrak izatea, edonork inoiz bota izan badugu esplikazio errukior gisa, «jakina, guraso zaharrak ditu eta», hemendik aurrera ez bati eta ez biri buruz, askorengatik esan ahal izango da hori, guraso zaharren sindromea izango dugu hizpide.

Zalantzarik ez derrigorrean eta garaizegi, behar bezalako konbentzimendu eta prestaketarik gabe guraso, eta sarri askotan ama bakarti, gertatzen direnen aldean abantaila dutela helduaroan, konzientzia osoz eta gogo biziz aita-ama izatera iris-

ten direnek. Baina oztopo eta ezinak ere hor daude. Hirurogei-hirurgeta bost urterekin, indarrak ahultzen eta atsedena irriki, kemena behar da gero familia bat zuzentzeko, areago baldintzak errazak ez izanik.

Hamar-hogei urte barrurako erronka da, astia badago baina abisatuta gaude, nola eta belaunaldi oso bat umezurtz utzi nahi ez dugun.□

LITERATURA

XABIER MENDIGUREN

ATXAGA GURE ARTEAN

Urte berriak, otsailaren 22 honetan, ez digu oraindik berri handirik eskaini eta urte zaharrekoek, berriz, badute zer komentatua ugari. Eguberri bezpera-bezperan kaleratu zen *Gizona bere bakardadean*, Bernardo Atxagaren azken liburua, urteko —eta urte batzuetako— argitalpen garrantzizkoena, itxura guztien arabera. Erakusgarri moduan, hara zer kontatzen zidan egun horiexetan eskutitza bidali zidan adiskide idazle batek:

«... eta etzi berriz Gabona. Alai eta kontent egoteko garaia, omen, nahiz eta zertaz poztu behar dugun fedegabeok oraindik ez dakigun. Ah, bai, bazekiat zertaz poztu behar dugun. Bernardok nobela berri bat kaleratu dik. Albiste ederragorik. Zeren ez omen den nolanhiko nobela ere: hiri eta denbora jakinetan kokatua, giro urbanoaren islada, eta arazo «modernoen» inguruko hausnarketan gainean eraikia. Apurtxo bat pentsatu ezker, euskal letretako bidetxiorretan barrena ibiltzen edo estropezukatzen garenok ez gaudek hain gaizki ere: badiagu eredu bat, gida bat. Jerusaleme zaharra *Beacon Unto The Nations* izateko sortu zen bezala, Atxaga *Beacon Unto The Per* -